

Reflect Lab

Wspieranie wykładowców w zakresie metodologii nauczania opartego na zapytaniach
(Inquiry Based Learning)

Rezultat projektu nr 6 - Prosty do wdrożenia przewodnik po ReflectLab

Główny Partner P1: Uniwersytet Leibniza w Hanowerze

Koordinator Projektu:
Prof. Dr. Dirk Lange
Zarządzanie Projektem:

Dr. Eva Kalny

eva.kalny@idd.uni-hannover.de

Leibniz Universität Hannover, Institut für Didaktik der
Demokratie

Callinstrasse 20, 30167 Hannover, Niemcy

WPiSM UMK koodrynator:

Maciej Siwicki: msiwicki@umk.pl

Michał Piechowicz: piechowicz@umk.pl

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

Drogi uczestniku Reflect Lab, drogi wykładowco!

Niniejszy przewodnik pomoże zapoznać się z metodologią Reflect Lab i poprowadzi Państwa oraz Państwa studentów przez doświadczenie nauczania opartego na zapytaniach (ang. Inquiry Based Learning).

Metoda nauczania proponowana przez Reflect Lab ma na celu wspieranie studentów w rozwijaniu umiejętności badania zagadnień, które są dyskutowane w konfrontacyjny sposób. Nasz przewodnik pomoże stworzyć środowisko do nauki, które pozwoli Państwa studentom wziąć udział w podróży poszerzającej zarówno badawcze jak i analityczne umiejętności. Niniejszy przewodnik metodyczny nie stanowi jednak kompletnego podręcznika ani nie daje odpowiedzi na wszystkie zagadnienia, ponieważ nauczanie oparte na dociekaniu i rozwiązywaniu problemów zawsze skłania do powstawania nowych pytań. Poradzimy jednak, jak postępować i dokąd się zwrócić, gdy nie macie Państwo pewności jak dalej prowadzić zajęcia lub jak rozpocząć kurs.

Na następnych stronach znajdziecie Państwo informacje na temat metody Reflect Lab i jej swoistych wymagań wobec nauczycieli. Należy pamiętać, że ten krótki podręcznik stanowi jedynie wprowadzenie do zagadnienia. W celu pogłębienia wiedzy zachęcamy do odwiedzenia naszej strony internetowej: <https://www.reflect-lab.eu>.

Życzymy Państwu i Waszym studentom wielu interesujących laboratoriów badawczych i chętnie usłyszemy lub przeczytamy o Państwa doświadczeniach! Życzymy powodzenia w nauczaniu z wykorzystaniem tej metody i mamy nadzieję, że niniejszy przewodnik okaże się przydatny.

Zespół Reflect Lab

1. Wprowadzenie do ReflectLab

1.1. Rezultat projektu nr 1: Raport inwentaryzacyjny określający potrzeby w zakresie IBL i PBL:

1.2. Rezultat projektu nr 2: Przewodnik Metodyczny dla Wykładowców

1.3. Rezultat projektu nr 3: Przewodnik dla studentów

1.4. Rezultat projektu nr 4: Kurs szkoleniowy (Blended Learning)

1.5. Rezultat projektu nr 5: Platforma e-learningowa

1.6. Rezultat projektu nr 6: Wdrażanie ReflectLabs

2. Studium przypadku: Korzystanie z metodologii ReflectLab w różnych kontekstach nauczania

2.1. Implementacja metodologii ReflectLab podczas całego semestru

Przykład 1: Uniwersytet La Laguna na Teneryfie (Hiszpania)

Przykład 2: Uniwersytet La Laguna na Teneryfie (Hiszpania)

2.2. Stosowanie metodologii ReflectLab podczas wybranych bloków zajęć

Przykład 3: Manchester Metropolitan University (Wielka Brytania)

Przykład 4: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (Polska)

Przykład 5: Uniwersytet Jana Cuzy w Iasi (Rumunia)

2.3. Zastosowanie metodologii ReflectLab podczas jednego bloku zajęć

Przykład 6: Uniwersytet Leibniza w Hanowerze (Niemcy)

2.4. Wykorzystanie różnych wątków i zagadnień ReflectLab w trakcie semestru

Przykład 7: Uniwersytet Leibniza w Hanowerze (Niemcy)

3. Analiza SWOT na różnych przykładach

3.1. Implementacja metodologii ReflectLab podczas całego semestru

3.2. Stosowanie metodologii ReflectLab podczas wybranych bloków zajęć

3.3. Zastosowanie metodologii ReflectLab podczas jednego bloku zajęć

3.4. Wpłatanie metodologii ReflectLab podczas całego semestru

4. Wnioski i rekomendacje

5. Organizacje partnerskie

1. Wprowadzenie do ReflectLab

Nauczanie uniwersyteckie powinno zwiększać możliwości i zachęcać studentów do aktywnego i pozytywnego udziału w życiu społecznym. Obejmuje to podnoszenie zdolności krytycznego myślenia, wspieranie samodzielnej i zespołowej pracy oraz przejęcie odpowiedzialności za demokratyczny rozwój społeczeństwa. Szczególnie program nauczania nauk społecznych oraz program edukacji nauczycieli powinien mieć na uwadze rozwijanie takich umiejętności. Biorąc pod uwagę obecne dyskursy polityczne na temat uchodźców, migrantów, równouprawnienia płci i różnorodności seksualnej, jak również zwrócenie się społeczeństwa w kierunku skrajnie prawicowych polityków, takie umiejętności zyskują jeszcze większe znaczenie. Edukacja powinna dostarczać również wiedzy na temat obywatelstwa europejskiego i podnosić krytyczną świadomość wobec bieżących wydarzeń społecznych i politycznych.

Uniwersytety mogą odgrywać kluczową rolę w zapewnianiu tych umiejętności. Ponadto studenci (i wykładowcy) często skarżą się na metody nauczania, uważając je za nieskuteczne, i zarzucają, że studia na uniwersytetach nie różnią się znacząco od nauki w szkole. Biorąc pod uwagę tendencję uniwersytetów do stawiania się coraz bardziej szkolnymi, należy znaleźć skuteczne sposoby wspierania studentów w rozwijaniu krytycznej świadomości. Klasyczne metody nauczania nie zawsze sprzyjają rozwojowi tych umiejętności.

W ramach projektu ReflectLab sugerujemy, że metoda nauczania opartego na zapytaniach (ang. Inquiry-Based Learning, w skrócie IBL) może przyczynić się do takiego procesu. Takie podejście zachęca studentów do samodzielnej pracy nad małym projektem badawczym, który w razie potrzeby jest tylko wspomagany przez nauczycieli akademickich. Uczestnicy kursu są proszeni o sformułowanie pytań na konkretny temat, w tym o opracowanie pytania badawczego, jego teoretycznego ujęcia, dobór odpowiednich metod, zakończonych badaniem empirycznym i jego oceną. Wszystkim tym krokom towarzyszą wykładowcy, którzy wspierają ich pracę. Jednym z aspektów nauczania opartego na zapytaniach jest nauczanie oparte na problemach (PBL). To podejście wymaga od studentów znalezienia rozwiązań konkretnych problemów wskazanych przez ich wykładowców. Podczas realizacji projektu studenci są zachęceni do korzystania z infrastruktury uniwersyteckiej (bibliotek, komputerów itp.).

ReflectLabs to laboratoria skłaniające do refleksji i zorientowane na krytyczne myślenie. Stanowią formę stawienia czoła problemom wspomnianym na początku. Zajęcia wykorzystujące metodologię ReflectLabs muszą być skonstruowane i zaprojektowane do konkretnych celów dydaktycznych oraz do danego kontekstu akademickiego i społeczno-politycznego. Korzystając

z koncepcji IBL jako modelu, ReflectLabs zachęca do korzystania z infrastruktury uniwersytetu w podobnym zakresie jaki stosują naukowcy. Tak więc, studenci opracowują własny temat i pytanie badawcze, a podczas swoich badań mogą korzystać ze wsparcia naukowców oraz z dostarczonych przez nich materiałów. Taka metoda zapewnia przyjazne środowisko pracy, które motywuje do samodzielnego działania, ale równocześnie zapewnia wsparcie, gdy student go potrzebuje. W rezultacie uczestnicy kursu mogą być dumni z wyników, które osiągnęli sami. Typowe seminaria uniwersyteckie koncentrują się wokół prowadzącego lub są zorganizowane w taki sposób, że studenci prezentują jeden po drugim wykłady na określony temat. Stosując metodę ReflectLab, studenci prowadzą badania nad pytaniem związanym z ogólnym tematem seminarium, dzięki czemu mają możliwość skupienia się na jednym pytaniu i szczegółowym badaniu. Podczas seminarium zapewniane są materiały pomocnicze, wytyczne metodologiczne oraz wsparcie ze strony prowadzących.

W ramach projektu ReflectLab współpracowało pięć następujących uniwersytetów w pięciu różnych krajach europejskich:

Uniwersytet Leibniza w Hanowerze, Niemcy

Uniwersytet Aleksandra Jana Cuzy w Iași (Rumunia)

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (Polska)

Uniwersytet La Laguna na Teneryfie (Hiszpania)

Manchester Metropolitan University (Wielka Brytania)

Rezultaty projektu zostały zaprezentowane z sześciu etapach. Były to kolejno: Raport określający potrzeby w zakresie IBL i PBL (IO1), krótki podręcznik dla wykładowców, którzy chcą wdrożyć metodologię ReflectLabs (IO2), podręcznik dla studentów (IO3), Kurs szkoleniowy (Blended Learning) dla wykładowców (IO4), platforma e-learningowa dostarczająca materiały ReflectLabs (IO5) oraz ten prosty do wdrożenia przewodnik po ReflectLab (IO6). Wszystkie wymienione pozycje są dostępne na naszej stronie internetowej: <https://www.reflect-lab.eu/> (również dostępne na: ReflectLab.uaic.ro).

1.1. Rezultat projektu nr 1: Raport określający potrzeby w zakresie IBL i PBL:

Celem raportu było określenie potrzeb uniwersytetów w zakresie nauczania opartego na zapytaniach (IBL) i uczenia się opartego na problemach (PBL). Konsorcjum projektowe omówiło

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

jakie doświadczenie zostało już wypracowane przy stosowaniu tej metody podczas semestru lub też przy zastosowaniu częściowym. Dokonano również podsumowania odpowiadając na pytania: Czy metoda jest przydatna? Jakiego rodzaju wsparcia potrzebują wykładowcy, aby wdrożyć IBL i PBL, tj. ReflectLabs, do swoich kursów?

W trakcie badania około 100 osób wypełniało kwestionariusz dotyczący IBL i PBL. Oprócz danych pozyskanych z badań ilościowych przeprowadzono 10 wywiadów jakościowych w celu uzupełnienia i dopełnienia danych. Badanie zakładało zróżnicowanie ankietowanych pod względem płci, wieku i doświadczenia zawodowego. Jeśli chodzi o płeć większość uczestników badania stanowiły kobiety. Szczególnie wysoki odsetek kobiet stanowili respondenci z Wielkiej Brytanii, gdzie stosunek kobiet do mężczyzn wyniósł 17 do 3, podczas gdy w pozostałych państwach był on na zbliżonym poziomie. Średni wiek uczestników wyniósł pomiędzy 30 a 35 lat. Przeciętne doświadczenie dydaktyczne to okres od 5 do 10 lat.

Odpowiedzi na pytania dotyczące doświadczeń z IBL i PBL odzwierciedliły stan wiedzy w tym temacie, a następnie umożliwiły nam wypracowanie odpowiedniego podejścia, które może być wykorzystane w różnych krajach w celu wspierania nauczycieli akademickich w ich rozwoju zawodowym, pamiętając jednocześnie o naszym celu, którym jest ułatwienie studentom rozwoju krytycznego myślenia i zwiększenie poczucia przynależności do społeczeństwa europejskiego.

Około 40% do 50% wykładowców miało już styczność z metodą IBL i PBL. Nie mieli jednak spójnej wiedzy na temat obu koncepcji nauczania. Wielu z nich używało pojęć synonimicznie lub nie było w stanie podać dokładnej definicji. Niektóre definicje były nieprawidłowe lub zbyt zawężone. Z tego też względu wynik ankiety dotyczący tego elementu należy uznać za niezadowalający. Podobnie wykładowcy, którzy twierdzili, że nie mają doświadczenia w stosowaniu tych metod, mieli dość mgliste pojęcie teoretyczne na ich temat. Jednak większość uczestników badania wykazała chęć zdobycia większej wiedzy na temat IBL i PBL, a także chciała uzyskać wsparcie przy ich wdrażaniu. Bardzo istotne były także odpowiedzi respondentów dotyczące pytania o powody, dla których nie zmienia się na uniwersytetach metod nauczania na nowe, dostosowane do wyzwań współczesności. Wykładowcy twierdzili, że to infrastruktura uniwersytetu, sam system oraz program nauczania nie pozwoliły im na zintegrowanie nowych metod nauczania.

Nauczyciele akademicki, którzy mieli już pewne doświadczenie w nauczaniu metodą IBL i / lub PBL, twierdzili, że te doświadczenia były bardzo pozytywne i chcieliby je kontynuować. Z ich ankiet wynikało, że metoda ta wspierała ich studentów rozwijaniu krytycznego myślenia, a także pogłębiała doświadczenie w przeprowadzaniu samodzielnych badań. Uczestnicy takich kursów

znacznie lepiej zapamiętywali omawiane koncepcje, których się nauczyli poprzez empiryczne badanie. Wykładowcy twierdzili, że stosując metodologię IBL i PBL, ich studenci rozwinęli motywację do samodzielnego dociekania i uznali proces uczenia się za bardziej atrakcyjny i interesujący w porównaniu z tradycyjnymi zajęciami.

Ograniczenia czasowe zostały wskazane jako główna przeszkoda we wdrażaniu metodologii IBL i PBL. Jednak wielu wykładowców wskazywało również, że nie zostali poinformowani o pomocach naukowych dostępnych online, ani o urządzeniach technicznych ułatwiających pracę z ReflectLabs. Platformy takie jak stud.ip lub Moodle, a także wewnętrzne systemy informacyjne uniwersytetów były wymienione jako najczęściej używane przez wykładowców, ale były znane tylko przez około połowę respondentów.

Ten projekt jest idealną okazją do wypełnienia luki między często podejmowanym zamiarem wykorzystania zarówno IBL, jak i PBL oraz niedostatecznej wiedzy zarówno na temat samych metod, jak i narzędzi i materiałów pomocniczych. Rozpowszechnianie materiałów projektowych w Internecie, broszur i ulotek, a także seminariów jest zatem obiecującym przedsięwzięciem w celu rozpropagowania koncepcji IBL i PBL oraz zapewnieniem wykładowcom możliwości rozwijania niezbędnych umiejętności do ich wdrożenia. Seminaria internetowe umożliwiają rozpowszechnianie informacji w całej Unii Europejskiej, a także poza nią.

Wśród niektórych partnerów, strategia ReflectLabs to stała forma nauczania. W Hanowerze metoda ta zaczęła być znana jako „Politik-Labore”, tj. laboratoria refleksyjne zajmujące się polityką, dla uczniów z regionu. W ramach tego kursu uczniowie mieli okazję doświadczyć całego dnia pracy na uniwersytecie i obserwować, jak pracują naukowcy, a zwłaszcza ci społeczni. Bardzo pozytywne doświadczenie zdobyte podczas tego projektu zostało następnie dostosowane do studiów uniwersyteckich. Opierając się na tym doświadczeniu, konsorcjum projektu opracowało kilka laboratoriów ReflectLabs, następnie ulepszyło je w trakcie tego procesu. Wykładowcy zostali również poproszeni o dostosowanie ich do swoich konkretnych potrzeb.

Zastosowanie metodologii ReflectLabs okazuje się być przydatne pomimo ograniczeń wynikających ze sztywnych ram nauczania. Chociaż nasz projekt nie rozwiąże wszystkich problemów związanych z programem nauczania (również nasze organizacje partnerskie musiały zmagać się z różnego rodzaju wyzwaniami podczas projektu), to niemniej jednak zachęcamy wszystkich wykładowców do zapoznania się z materiałami ReflectLab i do wypróbowania tej metody nauczania. Materiały, które udostępniamy w tym projekcie, mają na celu wspieranie wykładowców w tym zakresie.

1.2. Rezultat projektu nr 2: Przewodnik Metodyczny dla Wykładowców

Ten krótki przewodnik ma na celu omówienie metodologii ReflectLab i ma za zadanie poprowadzenie wykładowców przez doświadczenie nauczania opartego na zapytaniach (IBL).

W przewodniku wymienione są kluczowe aspekty niezbędne do wdrożenia strategii ReflectLabs, takie jak:

- Infrastruktura uniwersytetu: Wykładowcy powinni upewnić się czy podczas kursu będą mieli dostęp do Internetu i zasobów książkowych, a także wystarczająco dużo miejsca oraz wystarczającą ilość przestawnych krzeseł i stołów. Bardzo przydatny jest zarówno projektor oraz drukarki. Środowisko uczenia się musi być wspierające i motywujące.
- Znajomość grupy: Wykładowca musi rozwinąć umiejętność stworzenia stymulującej atmosfery uczenia się i równowagi między zagwarantowaniem maksymalnej swobody przy indywidualnej pracy nad badaniem, a niezbędną minimalną kontrolą procesu uczenia się. Aby osiągnąć tę równowagę, ważne jest, aby wykładowca dobrze znał swoich studentów. Cel zajęć, jak również temat (tematy), metodologia i pytania dotyczące etyki w badaniach muszą być komunikowane tak jasno, jak to tylko możliwe. Jest to pomocne w zrozumieniu kontekstu projektu, a także kryteriów jego późniejszej oceny.
- Rola wykładowcy: Choć wykładowca nie powinien niepotrzebnie interweniować, jego rola jest znacząca: musi zdawać sobie sprawę, kiedy konieczna jest ingerencja w proces badawczy i jak najlepiej to zrobić. Oznacza to, że musi rozwinąć zdolność autorefleksji jako warunek spełnienia swojej roli w nauczaniu opartym na problemach (PBL) czy też nauczaniu opartym na zapytaniach (IBL). Musi być autorefleksyjny już podczas opracowywania struktury kursu, jego treści, jak również w czasie wdrażania metodologii ReflectLab. Wykładowca musi zastanowić się czy kurs jest odpowiednio zorganizowany i jest zaplanowane wystarczająco dużo czasu na wspieranie studentów w określaniu ich pytań badawczych. Wykładowca musi stworzyć sylabus i zapisać w nim treści, które chce przekazać, a także metody, które planuje zastosować. Powinien zastanowić się, w jaki sposób poprowadzić studentów, tak aby rozważyli różne aspekty i perspektywy tematu kursu. Musi również zastanowić się nad swoją zdolnością do motywowania i zaplanować proces oceny własnych wyników. Wykładowcy powinni postarać się przewidzieć

momenty, w których może zdarzyć się, że będzie potrzeba ingerencji w proces badawczy.

- Ocenianie: Aby rozwijać własne projekty, studenci potrzebują jasnych kryteriów oceniania. Kryteria muszą być dokładnie określone na początku kursu i należy się ich trzymać. Projekty bez końcowej oceny są równie skuteczne, więc jeśli ta opcja jest dostępna można z niej skorzystać. Jeśli ocena końcowa jest wymagana, należy skupić się na procesie uczenia się i sukcesie, a nie na wynikach badań.

Podręcznik można pobrać w całości ze strony internetowej projektu ReflectLab.

1.3. Rezultat projektu nr 3: Przewodnik dla studentów

Przewodnik ma na celu pomoc studentom w opracowaniu portfolio zgodnie z metodą uczenia zaproponowaną przez ReflectLab. Zawiera informacje na temat przygotowania portfolio, jak również wskazówki dotyczące doboru metod badawczych, które można wykorzystać w trakcie jego tworzenia.

Strategia ReflectLab ma na celu wspieranie studentów w rozwijaniu niezbędnych umiejętności potrzebnych przy badaniu tematów omawianych w sposób konfrontacyjny i prowokujący do myślenia. Przewodnik z pewnością pomoże studentom rozwinąć własne pytania badawcze w ramach określonego tematu, wybrać odpowiednią metodę, której potrzebują oraz aby odpowiedzieć na to pytanie i zaprezentować w formie portfolio. Podejście do nauki opartej na zapytaniach (IBL) uznaje, że zawsze pojawią się nowe pytania, i dlatego taki przewodnik nie może być kompletnym podręcznikiem w odniesieniu do badań. Poradzi jednak, jak postępować i gdzie się zwrócić, gdy nie ma się pewności. Jak zacząć lub jak kontynuować proces badawczy.

Studenci znajdą w nim informacje na temat metody ReflectLab i jej specyficznych wymagań jako formy refleksyjnych laboratoriów badawczych zorientowanych na myślenie krytyczne. Należy pamiętać jednak, że ten krótki przewodnik może dostarczyć jedynie wstępnych informacji na temat różnych metod badawczych. Dodatkowo, studenci proszeni są o zapoznanie się ze specjalistyczną literaturą dostępną w bibliotece swojego uniwersytetu w celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji.

Prezentowane podczas kursu materiały stymulacyjne pozwalają na opracowanie wielu różnych pytań badawczych. Głównym celem ReflectLAB jest wspieranie zdolności do refleksji i dociekania w warunkach spolaryzowanych debat. W tym celu uczestnicy kursu muszą przeprowadzić własne

badania, a także muszą ustalić kryteria i dobrać narzędzia do analizy badań wykonanych i opublikowanych przez innych.

Podczas projektu ReflectLab studentom proszeni o opracowywanie swojego portfolio. Portfolio, a także odpowiadające tematowi lektury, analizy i dyskusje powinny wspierać ich w zdobywaniu kluczowej wiedzy na temat badania oraz umożliwić szersze spojrzenie na sprawę, a także motywować do szczegółowego opracowania pytania badawczego i planu badań. Wszystkie elementy składają się na proces uczenia się, który pomaga im znaleźć własną drogę poprzez badania w naukach społecznych, a co za tym idzie, w pozytywny sposób przyczynia się do problemów omawianych w dzisiejszym społeczeństwie.

Kompletny przewodnik dla studentów jest dostępny na platformie projektu.

1.4. Rezultat projektu nr 4: Kurs szkoleniowy (Blended Learning)

W drugim roku projektu ReflectLab odbyło się szkolenie mające na celu zapoznanie pracowników uniwersytetu ze strategią ReflectLab. Ponad 30 naukowców ze wszystkich pięciu uczelni partnerskich wzięło udział w pięciodniowym szkoleniu w Hanowerze w Niemczech.

Przed szkoleniem wszyscy uczestnicy zarejestrowali się na platformie IT ReflectLab, dzięki czemu uzyskali dostęp do materiałów szkoleniowych i mieli okazję wirtualnie spotkać się z kolegami z uczelni partnerskich.

W pierwszych dniach szkolenia zaprezentowano i omówiono wszystkie wyniki opracowane przez Konsorcjum Projektu. W kolejnych dniach wszyscy aktywnie uczestniczyli w opracowywaniu i testowaniu strategii, metod i narzędzi ReflectLab. Wszystkie te działania były naprawdę ważne, ponieważ pozwoliły uczestnikom zastanowić się nad strategią ReflectLab i zaproponować adaptację procesu. Szkolenie zaowocowało tym, że wykładowcy mogli stać się animatorami laboratoriów nauczania i uczenia się.

Po szkoleniu wszyscy uczestnicy byli odpowiedzialni za wdrożenie ReflectLabs oraz włączenie strategii, metod i narzędzi ReflectLab do swojego programu nauczania. Aby móc w pełni zaangażować różnorodne grupy studentów, stworzone materiały musiały być w niektórych przypadkach zmodyfikowane, a także zostały opracowane nowe materiały dostosowane do konkretnych potrzeb. Wszyscy uczestnicy byli wspierani przez Konsorcjum Projektu w procesie przygotowywania i wdrażania ReflectLabs.

1.5. Rezultat projektu nr 5: Platforma e-learningowa

Rezultatem tego projektu jest platforma edukacyjna wspomagająca proces nauczania i uczenia się, z której mogą korzystać nauczyciele, wykładowcy oraz studenci i uczniowie.

Dla platformy ReflectLab wybrano oprogramowanie WordPress, które jest dostępne dla wszystkich zainteresowanych osób i służy do czerpania informacji, wymiany myśli oraz do wzajemnego wsparcia. Użytkownicy platformy mogą uzyskać dostęp do wszystkich projektów i materiałów przesłanych na platformę, mogą dzielić się dobrymi praktykami i komunikować się między sobą za pomocą funkcji czatu i wideo. Wszyscy partnerzy byli zaangażowani w przygotowanie IO5, oferując swój wkład w wyposażenie bazy danych w e-narzędzia i oferty szkoleniowe z ich regionu i kraju.

Uniwersytet Aleksandra Jana Cuzy zapewnia wsparcie dla użytkowników tej platformy e-learningowej.

1.6. Rezultat projektu nr 6: Prosty do wdrożenia przewodnik po ReflectLab

Jest to prosty do zastosowania przewodnik mający na celu wsparcie wykładowców, którzy chcą wprowadzić ReflectLab jako metodę nauczania w swoich grupach. Opiera się on na wcześniejszych rezultatach projektów i doświadczeniu we wdrażaniu ReflectLabs przez partnerów projektu na pięciu uniwersytetach, którzy dostosowywali model opracowany przez Uniwersytet w Hanowerze dla ich konkretnych środowisk akademickich. Partnerzy projektu wykorzystali różne materiały stymulujące zgodnie z aktualnymi tematami swoich kursów. Eksperymentowali także z różnymi formami wdrażania metod ReflectLabs w swoich grupach. Prezentowane przykłady mogą dostarczyć wykładowcom, którzy chcą wdrożyć ReflectLabs szereg danych oraz alternatywnych modeli. Natomiast analiza SWOT strukturyzuje wyniki tych doświadczeń i wskazuje aspekty, które wykładowcy powinni wziąć pod uwagę wdrażając strategię RL.

2. Studium przypadku: Korzystanie z metodologii ReflectLab w różnym zakresie i w różnych kontekstach szkoleniowych.

Przetestowano następujące formy wdrożenia: (i) stosowanie strategii ReflectLab w ciągu całego semestru, (o) podczas wybranych bloków zajęć, (ii) na jednym bloku zajęć oraz (iii) częściowe wykorzystanie i dostosowanie formy ReflectLab.

2.1. Implementacja metodologii ReflectLab podczas całego semestru

W dwóch przypadkach partnerzy zdecydowali się na organizację całego kursu semestralnego w formie ReflectLab.

Przykład 1: Uniwersytet La Laguna na Teneryfie (Hiszpania)

Kurs odbył się w latach 2018-2019 z udziałem 125 studentów i dotyczył tematu migracji.

Strategia ReflectLab została dostosowana do kursu w kontekście modułu dotyczącego „oceny instytucji i organizacji edukacyjnych” trzeciego roku studiów pedagogicznych. Uczestnicy musieli zastanowić się nad tematem imigracji i zastosować to, czego się nauczyli, w projekcie, w tym również przedstawić analizy z ośrodków, które gromadziły informacje na temat kroków podjętych w szkołach w celu wspierania naukowej i społecznej integracji dzieci imigrantów. Pod koniec kursu studenci dostarczyli indywidualne portfolio z przeprowadzonymi badaniami oraz ich refleksją na temat procesu uczenia się. Grupy dyskusyjne składały się z dziesięciu osób, ale grupy zajmujące się rozwojem projektów były różne i składały się z sześciu osób.

Infrastruktura uniwersytetu była adekwatna do liczebności studentów, jednak sala znajdowała się w hałaśliwym obszarze, co wpłynęło to na ciągłość zajęć i czasami obniżało uwagę uczestników. Połączenie z Internetem było dobre, a instytucja zapewniała komputer, projektor i połączenie kablowe. Chociaż sieć Wi-Fi działała prawidłowo, pojawiły się trudności, łączeniu się w najliczniejszych grupach, tj. w grupach z prawie 100 studentami. Biorąc pod uwagę wielkość grup, trudno było zastosować metodologię w praktyce, tylko przedstawiciel grupy miał okazję zabrać głos, a prowadzenie otwartej dyskusji było utrudnione.

Wykładowca musiał dostosować temat do treści zajęć, tj. musiał szukać materiałów, które dotyczyły bezpośrednio uczniów-imigrantów w szkołach, oraz przepisów, które dotyczył tej właśnie grupy itp. Materiały te były używane razem z materiałami pierwotnie zaproponowanymi przez partnerów projektu. Ogólnie rzecz biorąc, studenci mieli trudności z czytaniem i postępowaniem zgodnie z instrukcjami w języku angielskim, więc do wdrożenia niezbędne było tłumaczenie na język ojczysty.

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

Aby jak najlepiej wykorzystać strategię ReflectLab, lepiej jest pracować z mniejszymi grupami i mieć zajęcia zorientowane na praktykę. Wielkość grup na uniwersytecie utrudnia opracowywanie zajęć korzystających z metodologii ReflectLab. Jednak studenci bardzo dobrze dostosowali się do dynamiki pracy i pomimo liczebności byli zmotywowani do udziału w debatach. Aby w pełni skorzystać z metodologii ReflectLab konieczne byłoby dysponowanie większą ilością czasu.

Przykład 2: Uniwersytet La Laguna na Teneryfie (Hiszpania)

Metodologia ReflectLab została zastosowana w na kursie dla ok. 20 studentów studiujących na czwartym roku antropologii społecznej i kulturowej. Uczestnicy zostali podzieleni na grupy. Każda grupa miała za zadanie wybranie jednego ze stowarzyszeń zajmujących się sprawami Afryki lub Ameryki Łacińskiej. Ich praca polegała na obserwacji, przeprowadzaniu wywiadów itp. Doświadczenie to okazało się bardzo wartościowe dla studentów jak i samych organizacji, a głównym minusem była niewystarczająca ilość czasu. Motywacja studentów była bardzo duża, jednak pewne uprzedzenia studentów były przeszkodą w badaniach etnograficznych. Według metodologii ReflectLab refleksja jest bardzo ważnym aspektem procesu badawczego, natomiast podczas projektu nie starczyło na nią czasu. Refleksyjność jest kluczowym elementem podczas stosowania podejść eksperymentalnych i prowadzenia badań społecznych.

Zastosowane podejście ReflectLab okazało się fascynujące, ale także niekompletne. Po przeprowadzeniu badań refleksja analityczna wymaga więcej czasu, stąd też należałoby opracować metody wykraczające poza wspólne badania etnograficzne.

2.2. Stosowanie metodologii ReflectLab podczas wybranych bloków zajęć

Przykład 3: Manchester Metropolitan University (Wielka Brytania)

Podejście było testowane w dwóch różnych grupach: i) w grupie dziesięciu studentów trzeciego roku licencjatu biorących udział w programach: Przeciwdziałanie Nadużyciom oraz Współczesne Problemy w Sferze Nadużyć, dotyczących wykorzystywania przesiedleńców, współczesnego niewolnictwa i przemocy domowej; oraz ii) w grupie 25 studentów trzeciego roku z programu na rzecz dzieci i rodzin, poruszającego tematykę dziecka w ujęciu globalnym oraz płci i seksualności. W obu przypadkach podgrupy składały się z czterech do pięciu osób. Nie było

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

problemów z infrastrukturą. Wszystkie sale umożliwiały pracę w grupach (dowolną aranżację stołów i krzeseł), i wszystkie miały Wi-Fi oraz projektor, dzięki czemu studenci mieli dostęp do filmów (używanych jako materiały stymulujące).

Gotowe materiały stymulujące utworzone przez zespół RL nie mogły zostać użyte, ponieważ nie miały zastosowania w tym projekcie. Do tego celu usiły zostać stworzone nowe pakiety materiałów. Przygotowanie i poszukiwanie odpowiednich i różnorodnych materiałów stymulujących okazało się być czasochłonne. Jednak są one bardzo przydatne i mogą być idealnym punktem wyjścia do dyskusji, a następnie motywatorem do niezależnych badań.

Mapy myśli (mind mapping) były bardzo pomocne w generowaniu pomysłów i w szukaniu powiązań i łączeniu pojęć. Jednak wygenerowanie własnych pytań okazało się niełatwym zadaniem dla studentów. Wymagało to bardziej szczegółowych wskazówek i modelowania tego, co jest rozumiane jako pytanie krytyczne.

Podczas pierwszej sesji studentom dostarczono, jak się okazało, zbyt wiele materiałów. Mieli do nich dostęp przed sesją i zostali poproszeni o szczegółowe zapoznanie się z tekstami pisanymi. Jednak większość uczestników zajęć tego nie zrobiła. Dlatego konieczne było, aby studenci podczas sesji mieli czas na przeczytanie lub przypomnienie sobie treści artykułów. Niektórym trudno było utrzymać koncentrację i dość łatwo rozpraszali się podczas czytania oraz podczas przeprowadzania badań. W informacji zwrotnej pojawiła się również taka informacja, że było za dużo tekstów do przeczytania w trakcie jednej sesji. W kolejnych blokach zajęć program został lepiej dostosowany, a studenci otrzymali mniej artykułów do przeczytania.

W strategii ReflectLab bardzo ważna jest dynamika grupy i relacje. Nie należy przyjmować za pewnik, że studenci czują się pewnie w pracy zespołowej - studenci podczas różnych projektów zgłaszali, że wolą pracować w grupach, w których nawiązali relacje, co pomogło im lepiej wyznaczyć różne role według umiejętności i zainteresowań.

W tym przypadku uczestnicy bardzo pozytywnie skomentowali możliwość pracy w zespole, ponieważ możliwość omawiania różnych pomysłów ze swoimi rówieśnikami okazało się szczególnie pomocne. Praca grupowa w środowisku akademickim (które często promuje indywidualne sukcesy i rywalizację między kolegami w zakresie osiągnięć akademickich) jest dobrą zachętą do współpracy, komunikacji, wymiany wiedzy oraz uczy studentów, jak debatować i jak dyskutować na kontrowersyjne i wrażliwe tematy w dyplomatyczny, racjonalny sposób.

Przykład 4: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (Polska)

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

Strategia ReflectLab została przetestowana podczas bloku zajęć dotyczących „wzrostu nacjonalizmu”, w którym wzięło udział 27 studentów trzeciego roku licencjatu, dziennikarstwa i komunikacji społecznej. W trakcie zajęć utworzono podgrupy liczące po pięciu studentów. Wykładowca korzystał z wytycznych ReflectLab oraz z dostępnych rezultatów intelektualnych poszczególnych projektów. Sala wykładowa była w pełni wyposażona w komputery, projektor, internet i system dźwiękowy. Kurs składał się z 30 godzin zajęć dydaktycznych w sesjach po dwie godziny tygodniowo w semestrze zimowym 2018/2019. Strategia ReflectLab została wdrożona po 15 godzinie tego kursu jednak główna idea projektu była widoczna w trakcie całego kursu. Podczas pierwszych zajęć wykładowca przeprowadził test wiedzy i kompetencji i tylko ci studenci, którzy uzyskali najlepsze wyniki, zostali zaproszeni do dołączenia do modułu testowego z wykorzystaniem laboratoriów refleksyjnych. Idee ReflectLab okazały się przydatne już w momencie rozpoczęcia implementacji, ale nawet kiedy kurs przeszedł do innego modułu, studenci w grupie nadal korzystali z innowacyjnego sposobu myślenia ReflectLab.

Przykład 5: Uniwersytet Aleksandra Jana Cuzy w Iași (Rumunia)

Rumuński zespół zaangażował pięciu nauczycieli akademickich w realizację projektu. Jeden z nich kształcił przyszłych nauczycieli szkół podstawowych w Future Primary School Teachers, a pozostali czterej uczestnicy są pracownikami Działu Kształcenia Dydaktycznego na UAIC i są również odpowiedzialni za sprawy związane ze szkoleniem nauczycieli.

Do projektu zostali wybrani studenci z każdego kierunku studiów od pierwszego roku do ostatniego roku studiów magisterskich. W sumie w doświadczenie ReflectLab było zaangażowanych 352 uczestników. Tematy, nad którymi pracowali, obejmowały prawa człowieka; wyzwania dla młodych ludzi na rynku pracy; jakość życia młodych ludzi, osób starszych, mniejszości oraz uchodźców; ochrona życia na ziemi; nowe formy edukacji i odpowiedzi na współczesne problemy świata; indoktrynacja w środowisku edukacyjnym; Odszkolnienie Społeczeństwa (na podstawie *Deschooling Society*, Ivana Illicha); Wyzwania nauczyciela w XXI wieku; edukacja dorosłych w dzisiejszym społeczeństwie.

Większość grup liczyła od 23 do 25 studentów, ale trzech wykładowców z Dep. Kształcenia Dydaktycznego. musiało zarządzać grupą 110 do 120 studentów i podzielić na mniejsze zespoły. Podczas wszystkich zajęć wykorzystywane były metody IBL oparte na badaniach oraz na debatach w małych grupach. Wykorzystane były sale z okrągłymi stołami lub sale, w których

można było przenosić biurka i krzesła. W przypadku niektórych materiałów stymulujących korzystanie z Internetu było niezbędne, np. materiały video lub filmy. Wydział zapewnia WIFI wszystkim nauczycielom, a studenci mieli konta osobiste.

Przed rozpoczęciem zajęć wykładowcy, którzy je wprowadzili, zostali przeszkoleni na dwóch spotkaniach. Podczas spotkań przedstawiono relacje między różnymi znanymi teoriami nauczania lub modelami, a strategią ReflectLab. Szkolenie obejmowało modele IBL i teorie PBL (tj. model konstruktywistyczny Piageta) oraz Program czytania i pisanie w celu kształtowania krytycznego myślenia (The Reading and Writing for Critical Thinking Program) oraz Projektowanie planów lekcji w trzech etapach: Ewokacja, zdrowy rozsądek i refleksja.

Prowadzący uznali, że warto być refleksyjnymi nauczycielami przez cały czas. uczący powinni być aktywnymi osobami uczącymi się i powinni mieć świadomość zmian zachowań uczniów podczas zajęć. Do dzielenia się najlepszymi praktykami, a także do publikowania artykułów i podręczników zaproponowali powołanie Europejskiego Stowarzyszenia ReflectLab.

2.3. Zastosowanie metodologii ReflectLab podczas jednego bloku zajęć

Przykład 6: Uniwersytet Leibniza w Hanowerze (Niemcy)

Czterech wykładowców eksperymentowało z wdrożeniem strategii ReflectLab wprowadzając tę metodę podczas jednego bloku zajęć. Tematy kursu obejmowały kryzys UE, migrację i nauczanie wiedzy o społeczeństwie. Wszyscy uczestniczący studenci byli w trakcie szkolenia przygotowującego do zostania nauczycielem wiedzy o społeczeństwie. Zajęcia zazwyczaj obejmowały grupę od 15 do 20 studentów i zostały podzielone na podgrupy robocze składające się z około pięciu osób.

W każdej grupie został poświęcony jeden blok zajęć do testowania metodologii ReflectLab, podczas którego studenci otrzymali materiał stymulacyjny, musieli zbadać jeden temat w ciągu 3 godzin i podzielić się swoimi doświadczeniami. Sale były wyposażone sieć WIFI i projektor; studenci korzystali ze swoich telefonów lub laptopów, aby uzyskać dostęp do Internetu. We wszystkich salach, stoły i krzesła były przystosowane do pracy grupowej (składane i przenośne). W jednej z grup uczestnicy zostali zaproszeni do omówienia swojej wizji Unii Europejskiej w roku 2040, następnie do przeprowadzenia niezbędnych badań dotyczących dostępnych danych itp. oraz do przedstawienia swoich pomysłów. Następnie mieli tydzień czasu na pracę nad krótkim portfolio.

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

Zaletą tego podejścia było oderwanie się od bardzo emocjonalnych dyskusji, np. dotyczących Brexitu, centralizacji itp., i zaproszenie do refleksji nad nimi, biorąc pod uwagę skutki decyzji podjętych teraz na przyszłość - przyszłość, która jest na wyciągnięcie ręki studentów i gdzie mają sobie wyobrazić siebie w pozycji pracujących dorosłych.

2.4. Wplatanie metodologii ReflectLab podczas całego semestru

Przykład 7: Uniwersytet Leibniza w Hanowerze (Niemcy)

Kurs dotyczący tematyki rasizmu antymuzułmańskiego odbył się podczas semestru zimowego 2018/2019, a uczestniczyło w nim około 70 studentów. Kurs był otwarty dla studentów nauk społecznych, nauk politycznych oraz przyszłych nauczycieli wiedzy o społeczeństwie. Kontrolowanie obecności studentów na zajęciach nie jest stosowane na tym uniwersytecie. Biorąc pod uwagę bardzo wysoki poziom rasizmu i postaw antymuzułmańskich wśród ludności, metodologia została zaadoptowana i dobrana w przemyślany sposób.

(a) Mapy myśli: Podczas pierwszej sesji uczestnicy zostali poproszeni o indywidualne stworzenie dwóch map myśli: jednej dotyczącej ich pomysłów i koncepcji związanych z islamem, oraz drugiej, o ich pomysłach i koncepcjach związanych z rasizmem antymuzułmańskim. Następnie studenci przesłali rezultaty na platformę i mieli zachować do końca kursu. Podczas ostatnich zajęć studenci zostali poproszeni o powtórzenie zadania i opracowanie map myśli na te same dwa tematy.

(b) Materiały do czytania: do każdej sesji uczestnicy musieli opracować jeden tekst akademicki, tj. musieli go przeczytać i odpowiedzieć na jedno pytanie z nim związane. Każdy uczestnik musiał przesłać swoje odpowiedzi na cztery takie pytania w trakcie semestru, co było też dobrą formą kontroli czytania tekstów. Zmniejszało to również do minimum liczbę studentów obecnych na zajęciach, którzy nie zapoznali się z artykułami. Materiały dotyczyły kwestii definicji i sformułowań (t.j. islamofobia, anty-muzułmański rasizm itp.), ale także odnosiły się do strukturalnego rasizmu (widocznego w policyjnej przemocy, przypadku NSU (neonazistowska grupa terrorystyczna), a także brutalnych incydentów przeciwko muzułmanom (palenie schronień dla uchodźców, przemoc zwłaszcza wobec kobiet zidentyfikowanych jako muzułmanki itp.).

(c) Portfolio: aby zdobyć punkty ECTS, uczestnicy musieli opracować portfolio, które zawierało i) mapy myśli opracowane na początku kursu; ii) odpowiedzi na pytania dotyczące czterech

tekstów, iii) mapy myśli opracowane na końcu kursu; iv) krótka analiza (2-3 strony) na temat indywidualnych doświadczeń edukacyjnych po przebytych kursie. Mapy myśli i różnica między tymi opracowanymi na początku a tymi na końcu kursu stanowi wskaźnik procesu uczenia się.

(d) Materiały stymulujące: wykorzystano różne materiały stymulujące w celu aktywacji krytycznego myślenia i konfrontacji studentów na różnych poziomach uprzedzeń i funkcjonowania stereotypów, których nie byli świadomi. W tym projekcie wykorzystano szeroką gamę materiałów do zainicjowania dyskusji oraz do analizy w grupach roboczych. Były one wykorzystywane w różnych sesjach, do których studenci byli wybierani losowo poprzez odliczanie od jeden do cyfry pasującej do liczby uczestników (osoby o tym samym numerze zostały poproszone o utworzenie grupy). Natomiast liczenie odbywało się za każdym razem w innym języku. Pierwsze odliczanie było w języku tureckim, wysoce stygmatyzowanym języku w Hanowerze. W tym celu wykładowca wyjaśnił niektóre podstawowe cechy systemu językowego (gramatykę), odczytał liczby (widoczne w programie PowerPoint), powtórzył je kilka razy ze studentami, a następnie poprosił ich, aby liczyli sami i tworzyli grupy. Ta sama procedura została powtórzona w następnych zajęciach w języku Urdu. Osoby znające inne języki używane w krajach z przewagą ludności muzułmańskiej zostały poproszone o kontynuowanie procedury oraz podzielenie się swoją wiedzą na temat różnych kontekstów, głównie muzułmańskich. W ocenie zajęć kilku uczestników wspomniało o tym jako metodzie, którą bardzo docenili, i podkreśliło, jak to pomogło im dostrzec i zrozumieć różnorodność społeczeństw i kontekstów muzułmańskich, a tym samym poszerzyć swoją perspektywę. Inne materiały stymulujące obejmowały medialne produkcje grup zwalczających stereotypy i rasizm (np. wideo „Jeśli rasizm był uczciwy” Die Datteltäter ¹), a także krótkie teksty napisane przez muzułmanów o ich doświadczeniu dorastania w kontekście rasistowskim itp. W jednej z grup studenci zostali skonfrontowani ze zdjęciem rasistowskiego napisu w męskiej toalecie na kampusie („spalenie Koranu w dzień xxx na kampusie uniwersytetu”) i zostali poproszeni o zastanowienie się nad możliwymi działaniami, które mogliby podjąć. Materiały zostały wykorzystane w celu zwiększenia świadomości młodych ludzi na temat istniejącego problemu.

(e) Pytania badawcze: na koniec kursu uczestnicy zostali poproszeni o stworzenie małych grup i sformułowanie pytań badawczych, które to zostały przedstawione na forum i omówione. Program kursu przewidywał napisanie eseju jako formy zaliczeniowej. Studenci mieli więc okazję poruszyć tematy, które uważali za ważne, i chcieli o nich napisać w ramach zaliczenia.

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=q8onp5Kjqls>

3. Analiza SWOT na różnych przykładach

Poniższa analiza naszych doświadczeń z implementacją ReflectLabs daje przegląd mocnych i słabych stron oraz wyliczenie szans i zagrożeń w każdym z czterech modeli zastosowania metodologii RL z perspektywy wykładowców, jak i studentów. Ta kompilacja danych od osób, które przetestowały RF może być przydatna w celu porównania możliwych podejść nauczania oraz w wyborze najbardziej odpowiedniej metody, w zależności od konkretnych potrzeb, okoliczności i docelowych odbiorców.

2.2. Implementacja metodologii ReflectLab podczas całego semestru

Z perspektywy wykładowców:

Mocne strony	Słabe strony
Możliwości sensownego uczenia się Studenci poszerzają swoją wiedzę dzięki materiałom stymulacyjnym i stosują w praktyce to, czego się uczą.	Podejście RL jest trudne do zastosowania w dużych grupach, istnieje ryzyko, że nie wszyscy będą aktywnie uczestniczyć Organizacja czasu może być trudna
Możliwości	Zagrożenia / Wyzwania
Zastosowanie w rzeczywistym kontekście (np. obserwacja efektów działań stosowanych w ośrodkach edukacyjnych); Wywiady eksperckie lub sesja ze specjalistami (np. z tych ośrodków) Podejścia eksperymentalne	Metoda nie jest zbyt skuteczna w dużych grupach - niektórzy studenci nie są zmotywowani i nie uczestniczą w dynamice zajęć Stała refleksyjność jest wyzwaniem

Z perspektywy studentów:

Mocne strony	Słabe strony
Pogłębienie wiedzy o rzeczywistości i możliwość zastosowania tej wiedzy podczas pracy zawodowej	Utrudniony czynny udział w zajęciach ze względu na liczbę osób w grupie. Trudnością była częsta zmiana grupy dyskusyjnej

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

Podejście zwiększa motywację do nauki	Upředzenia uczestników
Możliwości	Zagrożenia / Wyzwania
Pod koniec projektu studenci pozytywnie ocenili zdobytą wiedzę i jej zdolność do zastosowania w praktyce, chociaż w trakcie kursu niektórzy z nich prezentowali niechętnie postawy. Praktyczne stosowanie wiedzy motywuje do działania	Tradycyjne metodologie są wygodne dla studentów, którzy mają bierną postawę wobec uczenia się i nie potrzebują aktywności podczas zajęć. ReflectLab oznacza większy nakład pracy i zaangażowania, a co z tym idzie mniej możliwości do oderwania się od zajęć Praktyki badawcze mogą stanowić wyzwanie

2.3. Stosowanie metodologii ReflectLab podczas wybranych bloków zajęć

Z perspektywy wykładowców:

Mocne strony	Słabe strony
Stymuluje niezależną pracę studentów i rozwija i wzmacnia krytyczne myślenie oraz refleksyjność. Pozwala wykładowcom na sterowanie procesem uczenia się; kierunek można nadawać wybierając odpowiednie materiały stymulujące.	Poszukiwanie i przygotowanie materiałów stymulujących może być dość czasochłonne Niestety, niektórzy studenci nie mają nawyku samodzielnej pracy, a ReflectLab ma za zadanie rozwijać umiejętności samodzielnego uczenia się więc w założeniu pewne umiejętności uczestnik kursu już powinien posiadać Postawa studentów i brak pozytywnego podejścia do studiów mogą być słabością ReflectLabs. Projekt zakłada, że studenci są aktywnie zaangażowani w proces uczenia się, ale rzeczywistość dowodzi, że niestety nie sprawdza się to w każdym przypadku.
Możliwości	Zagrożenia / Wyzwania
Bycie innowacyjnym wykładowcą w swoim własnym środowisku akademickim jest zaletą Dostępność łatwo adaptacyjnych wytycznych ułatwia nauczanie i uczenie się	Trudności z implementacją ReflectLabs w niektórych modułach ze względu na niską frekwencję studentów Formuła programu nauczania nie pozwala na wprowadzenie poprawek w trakcie roku

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

Strategia RL sprawia, że zajęcia są bardziej atrakcyjne i wciągające

akademickiego, dlatego trudno jest włączyć ReflectLabs w dowolnym momencie kursu.

Charakter nauczania uniwersyteckiego (wykłady, indywidualne czytanie, a następnie pisanie pracy zaliczeniowej) nie nadaje się do ReflectLabs, gdzie wymagany jest większy kontakt między nauczycielem a uczniem.

Wykładowca musi poświęcić sporą ilość czasu na początku zajęć, aby w pełni wyjaśnić ideę ReflectLabs oraz rolę studentów w procesie uczenia się, a także musi upewnić się, że wytyczne są zrozumiałe dla uczestników. W przeciwnym razie studenci nie będą mogli w pełni uczestniczyć w laboratoriach ReflectLab.

Z perspektywy studentów:

Mocne strony	Słabe strony
Materiały stymulujące pomagają analizować temat z różnych perspektyw Mapy myśli są przydatne do organizowania wstępnych pomysłów i idei dotyczących tematu Szeroki zakres mediów używanych do prezentowania materiałów stymulujących ma szansę trafić do szerszego grona odbiorców Uzyskanie większej pewności siebie w procesie uczenia się Mocną stroną projektu jest możliwość wyboru źródeł zgodnie z własnymi preferencjami. Projekt daje dużą swobodę działania Główną zaletą projektu Reflect Lab jest wolność (...) nie ma sztywnych wytycznych, dzięki temu projekt pozwala na swobodę wypowiedzi i zajęcie stanowiska w wybranym przez nas temacie. Najważniejsza jest odpowiednia argumentacja swoich propozycji, która w pewien sposób uczy pewności siebie	Nie wszyscy uczestnicy uważają tę metodę pracy za przydatną i pomocną w procesie uczenia się Mapy myśli są tylko jednym ze sposobów planowania procesu myślowego - czy można rozważyć wprowadzenie innej formy? Studenci uznali, że potrzebują więcej czasu, aby przemyśleć materiały stymulujące i omówić je szczegółowo.

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

Możliwości	Zagrożenia / Wyzwania
Tematy omawiane zgodnie ze strategią RF są dogłębnie analizowane (i z różnych perspektyw) Studenci dostrzegali korzyści płynące z samodzielnej pracy oraz dzielenia się pomysłami i procesami myślowymi między sobą. Dotyczyło to zwłaszcza studentów o wyższych umiejętnościach Okazja do refleksji na temat otaczającego świata Pełna swoboda w wyborze interesującego z perspektywy studenta tematu Korzystanie z map myśli pomaga uporządkować pojęcia oraz idee w danym temacie i jednocześnie pomaga wybrać najważniejsze aspekty, na których chcemy się skupić Takie podejście w nauczaniu pozwala na bycie kreatywnym Podczas pisania eseju każdy najmniejszy szczegół można skonsultować z wykładowcą, co sprawia, że projekt jest lepszy i bardziej dopracowany. Dobra komunikacja z wykładowcą jest kluczem do sukcesu	Jeśli proces analizowania materiałów stymulujących, tworzenia map myśli i pracy nad portfolio nie jest powiązany z oceną formalną, studenci niechętnie wdrażają ReflectLabs. Dla niektórych studentów czas poświęcony na opracowanie map myśli i materiałów do czytania był postrzegany jako „strata czasu” i że lepiej jest poświęcić się rozwijaniu umiejętności pisania pracy zaliczeniowej Niepowodzenie projektu związane ze słabym zaangażowaniem uczestników Niepowodzenie projektu związane z niewłaściwym prowadzeniem projektu przez wykładowcę Zagrożeniem dla strategii ReflectLab może być fakt, że praca nie będzie miała charakteru naukowego

2.4. Zastosowanie metodologii ReflectLab podczas jednego bloku zajęć

Z perspektywy wykładowców:

Mocne strony	Słabe strony
Metoda zapewnia wykładowcom możliwość wywołania bezpośredniej dyskusji poprzez wybór odpowiedniego materiału stymulującego	Trudna metodologia do zastosowania w dużych grupach Ograniczenia czasowe są większe niż w przypadku stosowania strategii w dłuższym okresie
Możliwości	Zagrożenia / Wyzwania

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

Innowacyjny sposób na przerwanie rutyny nauczania	Metoda nie jest zbyt skuteczna w dużych grupach - niektórzy studenci są zdemotywowani i nie uczestniczą w dynamice zajęć.
Tworzy przestrzeń do dyskusji i rozwoju tworzenia opinii poprzez pracę grupową	Materiał stymulujący musi być wybrany bardzo mądrze
Wykładowca może zdecydować w trakcie semestru, które tematy są najbardziej odpowiednie do stworzenia małego laboratorium refleksyjnego, strategię dobiera również w zależności od studentów i dynamiki zajęć.	

Z perspektywy studentów:

Mocne strony	Słabe strony
Zwiększa motywację do nauki Dobra odmiana dla nauczania frontального / biernego słuchania	Ograniczenia czasowe - nie ma możliwości rozwijania szczegółowych dyskusji
Możliwości	Zagrożenia / Wyzwania
Umożliwia bardziej aktywne uczestnictwo studentów Interesujący sposób do rozważenia problemu / tematu	W grupie, która się nie zna - nieśmiali uczniowie unikają interakcji z kolegami

2.5. Wpłatanie metodologii ReflectLab podczas całego semestru

Z perspektywy wykładowców:

Mocne strony	Słabe strony
Różne aspekty ReflectLabs umożliwiają innowacyjne nauczanie i kierowanie procesami uczenia się	W porównaniu ze znormalizowaną metodologią ReflectLab podejście to ma znacznie mniej wskazań i wytycznych
Aktywne zaangażowanie studentów	Wykładowca musi być bardzo doświadczony
Nauka obejmuje zarówno treści, jak i umiejętności miękkie, takie jak praca w	Wykładowca musi połączyć zarówno wysoki stopień pewności siebie i stałej refleksji, jak i

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891

grupie, współpraca, rozwijanie argumentacji itp. Stosowana mądrze, jest dobrą strategią przeciwdziałania dynamice uprzedzeń, dyskryminacji itp. także tej wewnątrz grupy	chęć przystosowania się do pojawiających się sytuacji
Możliwości	Zagrożenia / Wyzwania

Metodologię ReflectLab można uznać za skrzynkę narzędziową, z której narzędzia można stosować w razie potrzeby w zależności od dynamiki zajęć oraz grupy, oferuje dużą elastyczność wykładowcy Metoda bardzo odpowiednia do radzenia sobie z bardzo konfliktowymi dyskusjami i dynamiką panującą na sali Stosowana mądrze, przyciąga studentów na zajęcia i zwiększa frekwencję	Wymaga dużej elastyczności i bardzo refleksyjnej postawy wykładowcy Czasochłonne dla wykładowcy – pomimo wykorzystania narzędzi oferowanych przez „skrzynkę narzędziową” materiał musi być dostosowane co tydzień dla każdej grupy Przygotowanie jest bardzo czasochłonne dla wykładowcy Zarządzanie czasem może okazać się szczególnie trudne
--	--

Z perspektywy studentów:

Mocne strony	Słabe strony
Duże zaangażowanie w proces uczenia się Niespodziewane, mało rutynowe ujęcie tematu Jest się wystawionym na wiele różnych bodźców - teksty, filmy, grafiki, komiksy itp. Ciekawe i angażujące metody	Kiedy opuścisz jakieś zajęcia, tracisz znacznie więcej niż tekst lub dane teoretyczne Trzeba być zawsze aktywnym
Możliwości	Zagrożenia / Wyzwania
Mapy myśli na początku i na końcu zajęć pozwalają zobaczyć własne postępy w nauce Można zaangażować się na wiele sposobów	Wymaga wysokiego poziomu zaangażowania

4. Wnioski i rekomendacje

Nasze doświadczenie z ReflectLab pokazuje, że istnieją różne sposoby zastosowania tej strategii: całościowa implementacja, lub zastosowanie jej tylko podczas części zajęć, lub też użycie metodologii w kreatywny sposób, tj. wykorzystując dostępne narzędzia zmieniając je tylko odpowiednio. Bez względu na to, którą opcję wybierzesz - Ty i Twoi uczniowie będą zadowoleni z doświadczenia tego typu zajęć. Rozważ dostępne możliwości oraz zalety i wady każdej z opcji. Wybór powinien zależeć od grupy, środowiska nauczania, tematu, z którym chcesz się zmierzyć oraz własnego temperamentu i doświadczenia w nauczaniu. Podczas wdrażania strategii ReflectLab staraj się trzymać wytycznych podanych w przewodniku dla wykładowców oraz w krótkim podręczniku dla studentów, ale nie bój się eksperymentować gdy zdobędziesz doświadczenie i pewność siebie w stosowaniu RL.

Laboratoria ReflectLabs pomagają zwiększyć zaangażowanie wszystkich studentów w proces uczenia się. Duże grupy stanowią jednak szczególne wyzwanie. Sukces ReflectLab zależy również od mądrego doboru materiałów stymulujących w odpowiednim języku. Wyszukiwanie takich materiałów może być czasochłonne. Zarządzanie czasem jest kluczowym zagadnieniem podczas całego doświadczenia ReflectLab i jednym z kluczowych obowiązków wykładowcy. Przemyśl kryteria i dobierz odpowiedni sposób oceniania portfolio.

Rozważ także zalecenia naszych partnerów projektowych:

- Kluczowe znaczenie ma posiadanie materiałów dostępnych w dominującym języku uniwersytetu. Materiały stymulujące muszą być aktualizowane, muszą odpowiadać profilowi studentów i dotyczyć przedmiotów, które studiują.
- Uczestnicy kursu nie powinni być przeładowani zbyt wieloma materiałami. Materiały należy wprowadzać stopniowo. Zaczynaj od obrazów, a nie od tekstu pisanego jako bodźca.

- Artykuły nie powinny obejmować więcej niż dwie strony tekstu A4, tak aby studenci mogli je przeczytać za jednym podejściem. Mogą to być konkretne sekcje artykułów z czasopism lub tekstów politycznych. Studenci lubią też cytaty z książek akademickich, które odnoszą się do konkretnych pojęć koncepcyjnych i teoretycznych.
- Gdy dołączasz dłuższe teksty akademickie, upewnij się, że dołączone jest podsumowanie artykułu.
- Uczniowie powinni być zachęceni do refleksji nad skuteczną pracą zespołu, do wspólnego opracowania zasad, które chcą zastosować, i do uzgodnienia ich między sobą. Instrukcje powinny być jednoznaczne, a role delegowane tak, żeby każdy się zaangażował i miał swój wkład pracy.
- Przydatny jest spiralny układ nauczanych treści (spiral curriculum). Aby go wdrożyć, należy ustanowić model / ramy generowania pytań i prowokacji, które pomogą studentom rozpocząć naukę opartą na zapytaniach. Mogą replikować lub dostosowywać strategie, pracując bardziej niezależnie.
- ReflectLabs można z powodzeniem wykorzystać w szkołach średnich. Jeśli pracujesz z uczniami (w grupach od 14 do 18 lat), materiały będą oczywiście musiały zostać dostosowane. Być może należy się wtedy skupić bardziej na artykułach prasowych dotyczących bieżących tematów, do których mogą się bezpośrednio odnieść. W grupie wiekowej 16-18 lat, ReflectLabs może być dobrą metodą do przygotowania uczniów do studiów; w tym celu można stopniowo wprowadzać teksty akademickie.
- Aby osiągnąć najlepszy rezultat, strategia ReflectLab musi być inteligentnie dostosowana do potrzeb grupy i oczekiwań mentora. Jest to „otwarty” sposób nauczania. Nawet jeśli wytyczne i materiały dostarczone przez ReflectLab są przydatne,

to instynkt i doświadczenie wykładowcy decydują o wykorzystaniu danego aspektu tego projektu. Adaptacyjność jest jej największą wartością.

- Strategia ReflectLab sprawdza się najlepiej w przypadku zagadnień obejmujących dylematy moralne oraz zasady społeczne lub etyczne.
- Bardzo ważnym aspektem projektu było uświadomienie sobie nakładu pracy w przygotowaniu działania szkoleniowego ReflectLab, a także zdanie sobie sprawy z potrzeby bycia bardziej refleksyjnym podczas naszego nauczania. My sami musimy być aktywnymi uczniami również przy wyborze zasobów dla potrzeb ReflectLab. W prezentowanych materiałach nie powinniśmy zawierać zbyt wiele treści lub prezentować mało interesujące materiały do analizy czy do rozpoczęcia dyskusji. Bardzo ważnym aspektem jest również dokładne określenie kryteriów oceny - np. co powinno zawierać portfolio.
- Dobrym pomysłem może być podzielenie materiałów stymulacyjnych na mniejsze części i rozpoczęcie od „łatwego czytania”, a nawet materiałów wizualnych (plakatów, kreskówek, filmów, zdjęć), aby w pełni zaangażować uczestników i uzyskać ich zainteresowanie tematem. Dobrze jest zaprezentować różnorodne artykuły, aby uczniowie byli świadomi różnych perspektyw i poglądów na temat analizowanej materii / zjawiska, i lepiej jest wprowadzić łatwiejsze teksty na początku, przechodząc stopniowo do bardziej złożonych później.
- Nie zakładaj, że studenci będą mogli efektywnie pracować w grupach bez Twoich wskazówek i podpowiedzi. Przed rozpoczęciem pracy w grupie istotne jest, aby najpierw omówić ze wszystkimi uczestnikami jak postrzegają efektywną pracę grupową i jakie są mocne i słabe strony współpracy partnerskiej.
- Mapy myśli bardzo dobrze posłużyły do podjęcia wyboru właściwego tematu. Natomiast materiały stymulacyjne zostały wykorzystane do opracowania pytania

badawczego. Studenci pracowali w grupie, aby opracować swoje pomysły. Byli aktywnie zaangażowani w testowanie ReflectLabs, ponieważ otrzymali narzędzia i mogli zdecydować, jak z nich korzystać. Najtrudniejszą częścią był początek, w którym wykładowca musiał dokładnie i cierpliwie wyjaśniać, jak radzić sobie z nową strategią nauczania. Po wyjaśnieniu głównych aspektów studenci mieli jasny obraz celu i oczekiwań, jakie mieli osiągnąć.

Zespół ReflectLab życzy Tobie i Twoim studentom powodzenia oraz sukcesów we wdrażaniu metodologii ReflectLabs!

Project partner

Leibniz
Universität
Hannover

Partnerem koordynującym jest The Institute of Civic Education, który jest częścią Leibniz University Hannover, Niemcy. Ogólnym celem działania Instytutu jest umożliwienie młodym ludziom i dorosłym zdobycia kluczowych umiejętności i kompetencji niezbędnych do aktywnego obywatelstwa i uczestnictwa na wszystkich poziomach życia społecznego i politycznego. Instytut opracowuje, testuje i wdraża szeroką gamę programów szkoleniowych, z których wszystkie mają na celu poprawę umiejętności nauczycieli i innych specjalistów w dziedzinie edukacji.
<https://www.uni-hannover.de/> <http://www.demokratiedidaktik.de/>

UNIwersYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU
Wydział Politologii
i Studiów Międzynarodowych

Uniwersytet Mikołaja Kopernika jest największą uczelnią państwową w północnej Polsce. Jego Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych łączy różne dyscypliny. Jest ważnym ośrodkiem edukacyjnym, naukowym oraz badawczym i zalicza się do 5 najlepszych uczelni politologicznych w Polsce. Wydział jest również zorientowany na świat. Szeroki zakres działań badawczych i szeroki udział w wielu międzynarodowych projektach pozwala przyciągnąć studentów i nauczycieli z całej Europy.

<https://www.umk.pl/> <https://www.wpism.umk.pl/>

Manchester
Metropolitan
University

Wydział Edukacji w Manchester Metropolitan University ma doświadczenie w szkoleniu nauczycieli i specjalistów w dziedzinie edukacji. 3000 studentów studiów licencjackich i podyplomowych studiuje w pełnym wymiarze godzin na ponad 60 kursach rocznie. Kolejne 1000 studiuje w niepełnym wymiarze godzin na kursach doskonalenia zawodowego i badaniach na studiach doktoranckich. Wydział ściśle współpracuje z ponad 1500 regionalnych szkół, ze szkołami wyższymi i wieloma innymi placówkami, zapewniając uczniom zróżnicowane miejsca i możliwości nauki. <https://www2.mmu.ac.uk/education/>

ALEXANDRU IOAN CUZA
UNIVERSITY OF IAȘI

Alexandru Ioan Cuza University of Iași jest najstarszą instytucją szkolnictwa wyższego w Rumunii. Od 1860 r. kontynuuje tradycję w doskonaleniu i innowacji w edukacji i badaniach. Posiadając ponad 25 000 studentów i 800 pracowników naukowych, uniwersytet cieszy się wysokim prestiżem i współpracuje z ponad 250 uniwersytetami na całym świecie. Stał się pierwszym uniwersytetem skupionym na studentach w Rumunii, oferując nawet możliwość wyboru dwóch kierunków studiów, co miało odpowiadać przyszłym celom zawodowym studentów. Nasz zespół jest częścią kadry dydaktycznej i badawczej Wydziału Nauk Psychologicznych i Edukacyjnych oraz Wydziału Szkolenia Nauczycieli.

<https://www.psih.uaic.ro/> - Faculty of Psychology and Education Sciences

<http://www.uaic.ro/en/> - Alexandru Ioan Cuza University of Iași

Universidad
de La Laguna

Universidad de La Laguna (ULL) jest najstarszą instytucją szkolnictwa wyższego na Wyspach Kanaryjskich i możliwe jest prześledzenie jej historii sprzed ponad 200 lat. Wydział Edukacji i Wydział „Didáctica e Investigación Educativa” skupiają interdyscyplinarną społeczność naukową z różnych dziedzin: projektowania programów nauczania, doradztwa dla nauczycieli, kierownictwa szkoły, rozwoju szkolnego, procesu nauczania oraz uczenia się podstawowych kompetencji: nauka uczenia się, kompetencje obywatelskie, czy przedsiębiorczość. <https://www.ull.es/>
<https://www.ull.es/la-universidad/facultades-centros-departamentos/facultad-de-educacion/>

Projekt został sfinansowany przy wsparciu Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. Numer zgłoszenia: 2016-1-DE01-KA203-022891